

Maakasutusõigus versus pindalatoetus – kuidas vältida arusaamatusi

Igal suvel jõuab PRIAsse maaomanike kaebusi selle kohta, et tema maid kasutab ja saab PRIAst pindalatoetust keegi, kellele ta pole selleks luba andnud. Vahel taotleb samale maale toetust mitu isikut.

Kuidas on toetused ja maakasutusõigus seotud ning kuidas arusaamatustega toime tulla?

PRIA-lt on päritud, miks me maaga seotud toetustootlusi vastu võttes ei küsi kõigilt ka maakasutusõiguse kohta dokumenti, et omanike õigusi ei rikutaks.

Pindalatoetuste taotlejaid on üle 17 000 ja taotlusalust pinda üle 860 000 hektari, põllumassiive üle 220 000. Mõnigi suurtootja majandab mitmel tuhandel hektaril ning on põllud rentinud sadadelt erinevalt maaomanikelt.

Kui juba taotluse esitamisel nõuda maa kasutusõiguse kohta dokumente, siis oleks seda vaja nõuda kõigilt taotlejatelt ja iga massiivi ning katastriüksuse kohta, sest omanik võib iga oma põllu eri ajal eri rentnikule kasutada anda ja osa maad hoopiski ise kasutada. Tõendeid peaks koguma igal aastal uuesti, sest olukord muutub pidevalt.

Poleks mõistlik toota sadu tuhandeid pabereid ja kulutada nende koostamiseks ja töötlemiseks märkimisväärselt aega, sest ilma loata maakasutuse juhtumised on suhteliselt vähe. PRIA saab paljudel juhtudel neile rikkumistele jälile.

Administratiivses (taotlusandmete võrdlemine registriga) ja kohapealses kontrollis tuvastasime mullu 136 taotlejat, kel polnud tervele või osale taotletud maale kasutusõigust. Neist viie kohta saime info kaebuse või vihjena.

Rendisuhteid reguleerivad seadused

Pindalatoetuse saamiseks peab taotlejal olema õigus maa kasutamiseks ning ta peab tagama, et maad hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes. Kasutusõigus on maa omanikul, rentnikul (põllumajanduslik rendileping), aga maa kasutamine võib toimuda ka kasu-

AHTI BLEIVE
PRIA peadirektori asetäitja

tusvalduse või tasuta kasutamise lepingu alusel.

Rendisuhte teostamiseks ei saa PRIA ise tingimusi määrata, sest Eestis reguleerib rendisuhteid Võlaõiguse seadus (§ 339-360) ja see ei kehtesta rendilepingule kohustuslikku vormi. See võib olla oma sõnadega kirja pandud või ka suuline.

Kasutusvaldust reguleerib Asjaõiguse seadus (§ 201-224) ja tasuta kasutamise lepingut Võlaõiguse seadus (§ 389-395). Ka neid kokkuleppeid võib teha nii suuliselt kui kirjalikult.

Kui pindalatoetuste taotlejal maakasutusõigus tegelikult puudub, aga ta hakkas maad harima/kasutama, siis rikub ta tegeliku omaniku omandiõigust ja ka toetuse saamise tingimusi. Kui selline info PRIAsse jõuab – näiteks maaomanik teatab –, siis saadab PRIA taotlejale järelepärimise ja tal tuleb oma maakasutusõigust, näiteks suulise rendilepingu olemasolu tõendada. Kui taotleja seda ei suuda, jätab PRIA talle toetuse maksmata.

Kui samale maale taotlevad toe-

tust mitu taotlejat, kellest ükski ei suuda tõendada oma maakasutusõigust ja maa tegelikult hooldamist, jätab PRIA neile kõigile toetuse määramata. PRIA omandivaidlusi ei lahenda, vajadusel tuleb osapooltel pöörduda kohtusse.

Eelistage kirjalikke lepinguid

Oleme nii rentnikest taotlejaile kui ka maaomanikele alati soovitanud: sõlmige maakasutuse kohta lepingud kirjalikult, et vajadusel oma õigusi tõendada.

Lepingus peaks kindlasti kirjas olema andmed maa rendile andja ja võtja kohta, nende õigused (sealhulgas õigus taotleda pindalatoetusi) ja kohustused (sealhulgas rendi suurus või muu hüvitis), lepingu jõustumise ja kehtivuse aeg ning andmed maa kohta. Lepingule lisage katastriüksuse plaan, millel on rendile antav maa tähistatud. Niisuguse lepingu olemasolu annab kindlust mõlemale poolele.

Rendisuhte puhul on oluline, et kui rendileandja vahetub (maa saab uue omaniku), siis rendilepingu kehtivus sellega ei lõpe. Kui näiteks uus maaomanik tahab ise maad kasutada, tuleb tal eelmise rendileandja ja rentniku vaheline leping üles öelda.

Kui maaomanik leiab, et tema maad on omavoliliselt kasutatud, saab ta sellest PRIA-le teatada ja küsida, kas ja kes on tema maale toetust taotlenud. Kui sinna ongi taotletud, käivitub eespool kirjeldatu: järelepärimine, õiguste tõendamine, nende puudumisel toetusest ilmajäämine. Mõni maaomanik on ka PRIA-le eraldi teatanud, et ei luba oma maale üldse kellelegi toetusi taotleda.

Topelttaotlemised samale maale tuvastab aga PRIA administratiivse kontrolli käigus – konkreetsel maal saab olla vaid üks toetuste saaja.

Kokkuvõttes on maakasutusõigusega seotud sihilikke rikkumisi siiski suhteliselt vähe ning taotlejate teadmised toetuse saamise nõuetest on aasta-aastalt paranenud. Infot saab alati meie kodulehelt www.pria.ee ja infotelefonil 737 7679.

Tõrva linna delegatsioon külastas Soome sõprusvalda

Tõrva linna ametlik delegatsioon viibis 8.–11. septembrini visiidil Soomes Laihia.

Laihia ja Tõrva on sõprusühetes juba 20 aastat. Seekordne külastus oli raamlepingu järgne ametlik visiit. Visiidi eesmärk oli tutvuda praeguse eluga Laihias, leida vastastikku huvitavaid teemasid ja võimalusi koostööprojektideks.

Laihia on uued vallajuhid: volikogu esimees Tapio Nyysti ja vallavanem Juha Rikala.

Kohtumine oli sotsiaaltöö- ja haridusteemaline. Ametlikul koosolekul olid ettekanded Laihia val-

la sotsiaaltöö osakonna juhatajalt Hannu Jhusulalt, kohaliku Leadergrupi juhilt Matti Jaskarilt ja Laihia kooli direktorilt Jaakko Pertult. Tõrva sotsiaalabi ameti juhataja Jane Kask tegi ettekande sotsiaaltööst Tõrvas ning meie puuetega inimeste ja vanurite elust ning meie toetuste süsteemist. Tekkis Soome ja Eesti sotsiaalsüsteemi võrdlemise võimalus.

Külastasime puuetega inimeste ja vanurite hooldekodusid ja haiglat, meile tutvustati ka Soome koduabisüsteemi. Käisime valmivas lasteaias ja gümnaasiumis.

Visiidil osalejatele oli külastus väga hariv. Jane Kask nägi, kuidas toimivad hooldekodud ja riiklik toetuste süsteem Soomes. Tõrva linnavolikogu esimees Kalle Vister ja gümnaasiumi direktor Ivar Hanvere said Laihia kõrge õppeadukusega gümnaasiumi direktorilt vastused kõigile esitatud küsimustele.

Nüüd, kui oleme küll saanud 20 aastat Eestis vabalt areneda, on meil veel palju, mida Soome elukorraldusest endale eeskujuks seada.

Tiiu Madal
Tõrva linnavalitsuse välissuhete spetsialist

Tõrva Linnavolikogu arutati ja otsustati 20. septembril

Volikogu andis volitused Valgamaa Omavalitsuste Liidule korraldatud jäätmeveo riigihanke korraldamisega seonduvate haldusülesannete täitmiseks.

Kuulati linnavalitsuse informatsiooni.

Volikogu võttis vastu 2011. aasta lisaeelarve tulude-kulude mahuga 497 229,88 eurot.

Tehti täiendusi Tõrva linna tänavate nimekirja.

Signe Kiin
Linnasekretär

Algas 2400 rahvaloendustöötaja värbamine

Statistikaamet kuulutas välja konkursid üle 2400 rahvaloendustöötaja leidmiseks aasta lõpus algava rahva ja eluruumide loenduse läbiviimiseks. Töökonkursid kestavad kuni novembri alguseni.

„Rahvaloenduse läbiviimiseks plaanime järk-järgult palgata üle 2400 inimese ja Eesti oludes on tegemist väga suuremahulise värbamisega. Meie eesmärk on, et igasse kodusse jõuaksid parimad rahvaloendajad,“ rääkis 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse (REL 2011) personalijuht Palmi Lindjärv.

16. oktoobrini on avatud 132 piirkonnajuhhi töökonkurss. Piirkonnajuhhi ülesanne on juhtida 15–17 rahvaloendajat ja tagada, et tööplaani saaks täidetud. Piirkonnajuhhid värvatakse ajavahemikuks 05.12.2011–23.04.2012.

23. oktoobrini otsitakse Tallinnasse 90 andmetöötlast operaatorit, kelle tööülesanne on korradada ja töödelda loendusel kogutud andmeid. Operaatorid värvatakse ajavahemikuks 15.12.2011–04.04.2012.

Kõige suurem töökonkurss algab 3. oktoobril, kui kuulutatakse välja töökonkurss 2200 rahvaloendaja leidmiseks. Rahvaloendaja töö algab 6. veebruaril, kui nädala jooksul viiakse läbi põhjalik koolitus. Küsitlustöö elanikkonna kodus algab 16. veebruaril, loendaja töö lõpeb 2. aprillil 2012. Loendajaks saab kandideerida kuni 3. novembrini.

„Rahvaloenduse töökohad on väga atraktiivsed juba ainuüksi nii-

rahva ja eluruumide loendus

võrd suure projektis kaasa löömise võimaluse, saadava kogemuse kui ka koolituste pärast, mille iga rahvaloenduse töötaja läbib oma tööperioodi hakul. Meie eesmärk on leida igasse kodusse parim rahvaloendaja,“ rääkis Palmi Lindjärv.

Kõikidel kandideerijalt oodatakse head eesti (olenevalt piirkonnast ka vene) keele oskust kõnes ja kirjas, head suhtlemisoskust, arvutikasutusoskust, ausust ja usaldusväärsust. Kandideerimise täpsemad tingimused leiab www.REL2011.ee rubriigist „Vabad töökohad“.

Eestis toimub rahvaloendus tänavu 31. detsembrist järgmise aasta 31. märtsini. Esimese kuu jooksul (31.12.2011–31.01.2012) toimub elektrooniline rahvaloendus ehk e-loendus, kus Eesti alalised elanikud saavad vastata küsimustikule internetis. Neid, kes e-loendusel ei osale, külastavad perioodil 16. veebruar – 31. märts 2012 rahvaloendajad.

2011. aastal toimub rahvaloendus Eesti alal üheteistkümnendat korda. Varasemad loendused on toimunud 1881., 1897., 1922., 1934., 1941., 1959., 1970., 1979., 1989. ja 2000. aastal. Aastatel 2010 ja 2011 toimuvad rahva ja eluruumide loendused enamikes maailma riikides.

Rahvuslipu heiskamise lugu Tõrvas väärrib jäädvustamist

Tõrva linna ajaloo on palju väga huvitavaid sündmusi, mõni fakt on aga kindlasti veel teadmata. Nii mõnegi inimese lahkumisega manalatele kaotame isiku, kes oleks võinud palju rääkida.

Hiljuti läks manalatele Voldemar Ruutna, kes oli üks Tõrva keskkooli abiturientidest sinimustvalge lipu valmistamise kambas. 1962. aasta 1. mai öösel ta kesklinna küll ei pääsenud, sest kasuema ei lubanud tal öösel välja minna – võib-olla ka kahtlustas midagi.

Kuna aga Voldemar suhtles tihedalt kooliõpetajadega, kes 1. mai öösel raekoja torni rahvuslipu heiskasid, kutsuti nii teda kui mitmeid teisi poisse julgeolekusse. Neid sunniti astuma julgeoleku teenistusse.

Mõned poisid nõustusid, aga rääkisid sellest kohe oma sõpradele. Lipuloost koolis omavahel ei räägitud. Seda tehti kohtumistel Tantsumäel. Midagi ei saadud teada ja 1964. aastal kriminaalasi lõpetati.

Rääkis Voldemar Ruutnaga sellel teemal mitu korda – veel sellegi kevadel. Nüüd seda võimalust kahjuks enam pole.

Tuleval aastal möödub 50 aastat rahvuslipu heiskamisest raekoja torni.

Kas ei oleks ilus, kui raekoja välisseinale pandaks tahvel selle sündmuse tähistamiseks? Või panna hoopis raekoja sisemusse seinale stend, kus oleks juttu toimunud ja oleksid ka nimed ära toodud?

Mida arvad sellest Sina, kaastlinlane?

Helgi Teenurm

Külas päästeameti Tõrva komandos

Ritsu kooli 1. ja 2. klassi õpilastele oli 7. septembri hommik eriline. Suures ärevuses oodati liinibussi, et sõita Tõrvasse.

Päästeameti meid juba oodati. Onud olid valmis meile rääkima oma tööst ning lähemalt tutvustama tule- tõeautot.

Väikese ringkäigu järel algas laste jaoks kõige põnevam osa.

Tagne sai ülesandeks liigutada pisikest kangit, mis pumpas õhku padjasse. Siiri, Kairo ja Kristi olid üllatunud, kui padjal seistes ülespoole kerkisid.

Karl Marko arvates oli tule- tõeauto nii aeg – sai sees istuda. Ka Markkusele meeldis autot lähemalt uurida. Autos istudes said lapsed mikrofoniga rääkida ja oma tervitusi edastada.

Tõeliseks üllatuseks kujunes aga vooliku hoidmine ja vee juhtimine lausa puude latvadesse. Paljudele jäi meelde laes rippuv suur kell, millega vanasti anti märku õnnetusest.

Palju kuulnud ja näinud, olime

Ritsu lapsed uudistavad tule- tõeautosid.

Asta Tsirp

saanud kõik targemaks.

Ühiselt leidsid lapsed, et pääst- jate töö on väga raske ja vastutusrikas.

Täname päästeameti tublisid

onusid ning soovime neile jõudu edaspidiseks!

Asta Tsirp

Ritsu lasteaia-alkkooli õpetaja

Tööta noored saavad tulla tasuta õppima palkmajaehitajaks või aednikuks

Novembrist saavad alustada Pärnumaa Kutsehariduskeskuse Voltveti Koolituskeskuses Tihemetsas aianduse ja palkmajaehituse kutseõpet 16–29aastased noored, kes ei tööta ja on ainult põhiharidusega või katkestanud põhihariduse omandamise 2010/2011. õppeaastal või varem. Eesti Töötukassas arvel olema ei pea.

Õpingud on tasuta, neid rahastab meetme 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamise” raames Euroopa Sotsiaalfond. Õppe- ja praktika ajal makstakse osalejatele stipendiumi, sõidutoetust ning tasuta majutuskulud õpilaskodus. Õppima asujatele laienevad ka kõik

õpilastele mõeldud soodustused. Lisaks on ette nähtud individuaalne ja grupisene nõustamine praktikale suundumisel ja praktika ajal.

Õppetöö algab 8. novembril 2011 ja kestab 1 aasta. Õppegrupid moodustatakse aianduse eriala puhul 10 ja palkmajaehituse puhul 12 õpilasest.

Aianduse õppekava läbides õpitakse taimede paljundamist ja pookimist, praktilisi aiatöid, seda, kuidas kasutada aiatöömehhanisme ning kuidas hoida korras aiatööriistu. Palkmajaehituse õppekava läbides õpitakse, kuidas valmida palkmaja alates kujuduse paberile panekust kuni maja valmimiseni. Sealhulgas õpitakse

tundma ehitusmaterjale ja nende kasutusalasid; seinakarkassi, vahelagede ja põrandate ehitamist. Samuti omandatakse teadmised palkmaja ehitusest: kasutatavad ehituspalgid; töövahendid; erinevad palkmajade konstruktsioonid ja ehitamise tehnoloogia.

Kui oled huvitatud või tead kedagi, kellele oleks antud projektides osalemisest palju kasu, siis võta minuga ühendust!

Rohkem infot: www.hariduskeskus.ee/projektid/noortele-tootutele.html

Kontakt: projektijuht Maarja Lenk, maarja.lenk@hariduskeskus.ee, tel 449 1062; 5665 5063.

Talvel tagavad sooja toa kontrollitud ja puhastatud kütteseadmed

Paraku pole päästjate jaoks sügavalvisel perioodil haruldased tahmapõlengutest või kütteseadmete riketest põhjustatud tulekahjud. Tahmapõleng süttib puhastamata korstnas ning see omakorda löhub kütteseadet. Päästetöötajad juhivad tähelepanu, et enne kütteseadme algust on viimane aeg kütteseadmed üle vaadata ning puhastada.

Eramu korstnat võib majaomanik tavaliselt ise puhastada. Eelmise aasta 1. septembrist kehtima hakanud tuleohutuse seadus sätestab, et igal viiendal aastal peab korstna puhastama ja kütteseadme ohutust kontrollima kutseline korstnapühkija. Väljaõppinud spetsialist tagab töö kvaliteedi ning annab kütteseadme puhastamise ja kontrolli kohta akti.

Aastaringse puiduga kütmise korral tuleb kütteseadet ja lõõre puhastada ning kütteseadme korrasolekut kontrollida kaks korda aastas. Hooajaliselt, sügisest kevadeni kasutatavaid seadmeid aga üks kord aastas. Seda on soovitatav teha kütteseadmete vahelisel ajal. Gaasikütteseadmeid peab puhastama kord aastas.

Olenevalt küttematerjalist või kütteseadme eripäradest võib tekkida vajadus tihedamaks hoolduseks. Näiteks regulaarselt kasutatava saunaahju lõõre tuleks puhastada vähemalt kaks korda aastas.

Aita päästjatel ennetada kulupõlenguid!

Kulupõletamine on Eestis keelatud ja kulutuli hävitav ning ohtlik. Ometi süttib hoolimatult tehtud lõkkest

või hoolimatult visatud suitsukonist igal kevadel kümneid kulupõlenguid, milles häviv elusloodus. Mõõda kuluheina kiiresti levivates leekides satuvad ohtu ümbritsevad hooned ja metsad.

Möödunud kevade aprillis süttis Võrumaal Väimelas lõkkest kulu ja sealt põlengut kustutama asunud lõkkepõletaja riided. Naisterahvas sai tulekahju tagajärjel väga raskeid põletushaavu.

Hoolikad maaomanikud, kes hõlissuvel viimase heina maadelt niidavad ja oma maavaldused korras- tavad, aitavad ennetada ohtlike tuleõnnetusi looduses ning säästavad elukeskkonda. Päästjad kutsuvad maaomanikke üles: hoolda ja hari oma maad septembris ning aita ennetada kevadisi kulupõlenguid!

Marek Kiik

Lõuna-Eesti päästkeskuse avalike suhete büroo juhtivspetsialist

Algamas on meetme 1.5 taotlusvoor metsaomanikele

3.–17. oktoobrini saavad metsaomanikud taotleda toetust. Meetme 1.5 alameede 1.5.1 “Metsa majandusliku väärtuse parandamine” ja alameede 1.5.3 “Kahjustatud metsa taastamine ning metsatulekahju ennetamine” alameede 1.5.1 “Metsa majandusliku väärtuse parandamine” võimaldab taotleda toetust:

- hooldusraieks kuni 30 aastases puistus,
- kasvavate puude laasimiseks,
- metsa uuendamist metsa liigilise koosseisu parandamiseks,
- metsatehnika ja -tarvikute soetamiseks,
- tegevusi uluki- ja metsapuude taimehaiguste kahjustuste ennetamiseks.

Alameede 1.5.2 “Kahjustatud metsa taastamine ja metsatulekahju

ennetamine” võimaldab taotleda toetust kahjustatud metsa taastamiseks ja metsatulekahju ennetamiseks:

- uue metsakultuuri rajamine, looduslikule uuendusele kaasa aitamine, metsakultuuri hooldamine,
- tulekaitseobjekti tähistamine,
- mineraliseeritud tuletõkestusriba või vööndi rajamine või korras- hoidmine,
- tuletõrje veevõtukohtade juurde- pääsutee korras- hoidmine,
- suitetamis- ja lõkketegemiskoha rajamine ja tähistamine.

Erametsakeskuse kodulehel www.eramets.ee on olemas rubriik “Abiks taotlejale”, kus kirjas oluline info taotlemiseks.

Helju Leosk
Valgamaa Erametsaühing

Toetuse saamiseks võib metsaomanik ise teha hooldusraie

Alates 29. juulist 2011 ei pea metsaomanik esitama Erametsakeskusele kuludokumente (arved ja maksekorraldused), et saada toetust meetmetest 1.5.1 ja 1.5.3 taotletud metsandustoetuse saamiseks järgmistele tegevustele:

- Hooldusraie kuni 30 aastases puistus.
- Kasvavate puude laasimine.
- Metsa uuendamine (v.a enne 2011. aastat esitatud taotlused ja taimede ostu arved).
- Repellendi soetamine ja kasutamine (v.a enne 2011. aastat esitatud taotlused, milles kasutatakse töö tegemiseks vabatahtlikku tasustamata tööd)
- Taimehaiguste vastase tõrjevahendi soetamine ja kasutamine (v.a enne 2011. aastat esitatud taotlused, milles kasutatakse töö

tegemiseks vabatahtlikku tasustamata tööd).

- Kahjustatud metsa taastamine (v.a taimede ostu arved uue kultuuri rajamisel).

Juuli lõpust jõustunud põllumajandusministri määruse muudatus kehtib ka kõikidele varem rahastamisotsuse saanud taotlustele nende tegevuste osas, mille kohta pole veel dokumente erametsakeskusele esitatud. Toetuse väljamaksmiseks tuleb esitada Erametsakeskusele vormikohane tehtud tööde kinnitus.

Täpsem info ja vormid www.eramets.ee “Toetused” all. Küsimuste korral võib helistada Erametsakeskuse EL toetuste üksuse infotelefonidel 683 6059 ja 683 6065 või kirjutada metsameede@eramets.ee

Helju Leosk
Valgamaa Erametsaühing

Austatud Valgamaa Erametsaühingu liikmed ja mitteliikmetest erametsaomanikud!

Algamas on uus raiehoogaeg ja Valgamaa Erametsaühing soovib erametsaomanikele osutada mitmekülgset abi metsade majandamisel.

- Anname nõu metsade heaperemehelikeks ja otstarbekaks majandamiseks.
- Anname abi metsateatiste ja kogu kaasneva dokumentatsiooni vormistamisel.
- Aitame leida raie- ja välja- veotööde teostaja.
- Aitame turustada raiutud materjali.

Eestis on paljudes piirkondades edukalt käivitunud erametsade ühine majandamine ülestõotamise ja ühisturustamise näol. Valgamaa on selles osas veel algusfaasis, aga erinevate edulugude põhjal võib väita, et ühismajandamisega seotud erametsaomanikud on võitnud suuresti kulude kokkuhoius ja maksimeeritud oma metsast saadava tulu.

Pöörduge julgesti oma küsimuste ja soovidega Valgamaa Erametsaühingu poole.

Tel 5649 3197, Atso Adson

Kohtume raamatukogus

Sellist pealkirja kannavad selleaastased raamatukogupäevad, mis toimuvad 20.–30. oktoobrini.

Kohtuda saab oma raamatukoguhooldajaga, lemmikkirjanikuga, keda on võimalik kohata silmast silma, vahvate raamatutega, heade sõpradega.

Raamatukogus on kasutaja jaoks avastamata aardeid: lugemata lugusid ja uinunud muinasjutte, mis ainult ootavad võluunest äratamist.

Tõrva lasteraamatukogu pakub seekord mitmeid toredaid ettevõtmisi kõige noorematele lugejatele. Soovime tuua raamatute juurde koolieelikuid, kohtuda nendega raamatukogus, ettelugemispäeval lugeda just neile.

1.–4. klasside õpilased kohtuvad paljude toredate lasteraamatute autori Heiki Vilepiga.

Lasteraamatukogus saab näha raamatunäituseid, mis tutvustavad selleaastaseid eesti lasteraamatute ja lastekirjanike juubeleid.

Meilt saavad vanemad valida raamatu pisikesele sõimeelisele uudistajale – nendele on ilusaid papiraamatuid – ja juba pisut suurematele lugusid ettelugemiseks. Lugemist õppivatele lastele on neli riulit trükitehtedega raamatuid.

Mömmiku lasteaias käivatel lastel on mugav meie juurde tulla, sest asume samas majas. Vanemate hea tahtmise korral saavad aga siia tulla ka Tõrvalille lasteaia kasvandikud.

Oleme avatud ESMASPÄEVAL REEDENI kell 12–18, suletud LAUPÄEVAL ja PÜHAPÄEVAL.

Kohtumiseni Tõrva lasteraamatukogus!

**VEEMAJANDUSPROJEKTI
VEERG**

Täna on Osühing Tõrva Veejõud valmis saanud veebilehe. Info Tõrva linna vee-ettevõtte ning käimasoleva veemajandusprojekti kohta on alates 13. septembrist leitav aadressilt www.torvaveejoud.ee. Kindlasti on osa linnaelanikele seda juba märganud ning nüüdsest on võimalik edastada ka oma veearvesti näit veebilehele kaudu.

Info veemajandusprojekti kohta on samuti leitav meie veebilehelt, kuhu üritan võimalikult palju infot, mis linnaelanikele huvi võiks pakkuda, üles riputada.

Eelmine kord kirjutasin ka personaalis toimunud muudatustest, mis seisnesid selles, et mina olen projektijuhi kohustused enda kanda võtnud. Samas loobusin OÜ Tõrva Veejõud juhataja kohast. Osühingu nõukogu on võtnud vastu otsuse, et alates 19. septembrist on OÜ Tõrva Veejõud juhataja kohusetäitjaks Juta Karpov, kuni uue juhataja ametisse määramiseni.

Käimasolevate tööde kohta: reoveepuhasti ehituse konserveerimise ehitus on valmis ning leping lõpetatud. Samuti on lõpetatud ka Tartu tänava vee- ja kanalisatsioonitorustikkude ehitus.

Tartu tänava vee- ja kanalisatsioonitorustikkude seoses oli vaja läbi viia kaks täiendavat hanget. Üks oli tingitud Tartu tänava piirnevate tänavate mahasõitude töömaa piiride erinevusega maanteeameti ning vee- ning kanalisatsioonitorustike projektis. Ebamõistlik oleks olnud lasta mahasõidud ära asfalteerida ning siis järgmisel aastal uuesti üles kaevata, et rajada sinna alla ka torustik.

Teine hange, mis seoses Tartu tänava läbi viia, oli tingitud eelneva lepingupartneri, AS K&H ebakvaliteetsest tööst ning seal tuli ehitada ümber väike löik torustikku, mille vajadus selgus katsetuste käigus. Antud hetkeks on Tartu tänava ulatuses torustikutööd lõpetatud.

Peatänavate torustikkude ehitustööd käivad ning saavad valmis oktoobri keskpaigaks. Samuti on käimas kogu eelneva ehitaja, AS K&K rajatud torustikkude geodeetiline mõõdistamine, mida teostab hanke võitja OÜ Reaalprojekt. Nende töö peab valmis olema oktoobri lõpus.

Kindlasti teeme endast kõik oleneva, et Tõrva linna peatänavad (Veski, Kaarliäe, Patküla) saaksid veel selle aasta sees korda tehtud. Selleks oleme läbi viinud hanke Tõrva linna peatänavate teekatete taastamise osas, mille ainuke ja ühtlasi ka madalaima hinnaga pakkuja oli Valga Teed OÜ.

Antud tööde sisuks on teekatete taastamine Veski, Kaarliäe ja Patküla tänavas ning samuti ka kõnniteede taastamine. Kuna aga pakkuja otsustas oma pakumuse tagasi võtta, põhjendades seda pakumuses tehtud arvutusvea tegemisega, siis ei oska hetkel öelda, kui kiiresti ja kas suudame leida enne külmade saabumist uue ehitaja.

Antud hankes küsisid hankedokumente kolm ettevõtet, aga pakumuse esitas neist ainult üks. Teede ehitajatel tekib sügisel selline olukord, kus suvel pikemaks veninud tööd vajavad enne külmade saabumist lõpetamist ning ei juleta seda riski uue töö näol võtta.

Veevõrgu ehitus sujub plaanipäraselt, pisti on seinad, ees aknad-üksed, katus peal.

Kuna mõningates tänavates on rajatud vee- ja kanalisatsioonitorustik valmis, siis võivad ka osa tänavate elanikud ühisveevõrgi ja -kanalisatsiooniga liituda. Need tänavad on Kitse, Kalda, Kaarliäe, Patküla.

Kui keegi soovib veel enne külmade saabumist enda kinnistut külge ühendada, siis tuleks tulla kõigepealt Loosi 9, et arutada ja täpsemalt kokku leppida liitumise protsessi planeerimisest kuni lepingu sõlmimise ja torustiku kasutamiseni.

Olen alati valmis ka telefoni või meili teel infot andma: rando@torva.ee või tel 5344 8790. Kuna mind ei ole igapäevaselt kõikidel tööpäevadel Tõrvas kontoris, võiksite küsimuste tekkimisel helistada, et telefonitsi kokkusaamine kokku leppida.

Rando Allilender
OÜ Tõrva Veejõud
Projektijuht

Kutsar ja mõisnik on alustanud orja otsimist.

3 x Ilmar Kõverik

Orja teekond Orjakivini

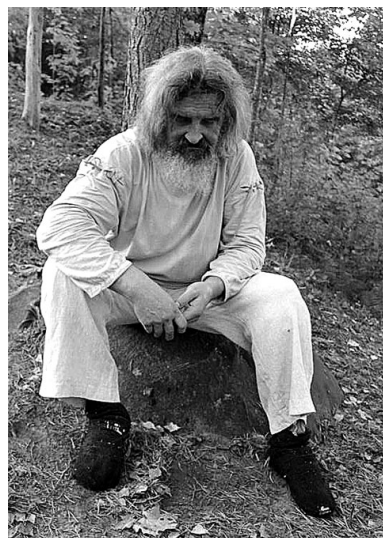
Põgenemine on alati seotud riskidega. Olgu põgenemine vanglast, et vabadusse pääseda, või põgenemine mõisast kurja kupja piitsahoopide eest.

Helme mõisa ette oli kogunenud hulk matkajaid, et osa saada Helme vallavolikogu esimehe Toivo Põldma ajaloolisest ülevaatest Helme mõisa minevikust, Helme 85aastase kooli ajaloost ja Helme tulevikuplaanidest. Kindlasti huvitas rahvast ka matk teatraliseeritud episoodidega Jakob Tamme balladist „Orjakivi“.

Hetkeks oli mõisahoonest kuulda tugevat meestejuttu ja siis tormas mõisast välja mõisnik, teatades, et tema mõisast on põgenenud ori. Mõisahoonest ette kihutas ka hobune ning kutsar ja mõisnik alustasid orja otsimist.

Matkaskontingent koos Toivo Põldmaga läbis orja põgenemise ajaloolise teekonna. Matkajad kohtasid legendaarsel Vana talu maadel mõisanoo, kes pärast päevatööd lauluviise veeretaskid. Jõudnud Uru talu maadele, kohati noori mõisatöölisi, kes lökkas lindu küpsetasid.

Kuri mõisnik oma kiirel hobusel jõudis ka kohale – kuid jäi siiski hiljaks. Orjakivil istuv vana väsinud mees ütles vaid viimased sõnad:

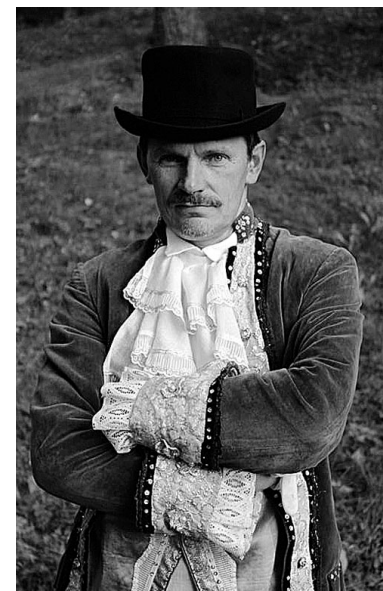

„Ma ei ole midagi kurja teinud, parem vabaduses surra kui orjuses elada“. Ori (Jaan Loores) istub orjakivil.

„Oh sa kuri kubjas!
Süda sul kui kivi,
kuhu istun nüüd!“

Ja kui sinna saivad orja otsijad –
külma surnukeha kivilt tõstisid.

Tänu teile!
Ivi Lepik, Tarmo Tamm, Eero

Mõisnik (Eero Viisu): „Minu mõisast on põgenenud ori!“

Viisu, Imbi Umbleja, Valdeko Kalamees, Maie Oja, Helga ja Jaan Loores, Thea Leitma, Ilmar Tiideberg, Mati Oja, Toivo Põldma, Ene Vilipuu, Ants Tisler, Tarmo Paate, ansamblid Sillervo ja Jandali, teater Vanemuine, Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp.

Ilmar Kõverik

Ritsu suvemängud

Juba kuuendat korda toimusid 20. augustil Ritsu küla suvemängud. Alati oleme oodanud osalema spordihuvilisi ka ümberkaudsetest küladest. Sel aastal oli vihmane ilma tõttu osalejaid vähem, kuid kohaletulnud said oma võimed proovile panna erinevatel aladel.

Lapsed läbisid takistusriba, viskasid palli, jooksid, hüppasid kaugust. Täiskasvanutel oli võimalus kuulida tõugata ning osaleda jooksus.

Kõik osalejad said diplomi ning auhinna. Noortest saavutasid häid tulemusi Timmo Sarv, Marko Jõgi ning Mariley Kõosaar. Veteranidest olid mitme ala parimad Marje Vahtre ja Aare Öispuu.

Õhtul toimus külasimman, kus tantsuks mängis ansambel Lycille. Kuulutati välja Ritsu küla aukodanik. Aukodaniku tiitli pälvis Aino Laanemets, kes pikka aega on hoolitsenud küla heakorra eest ning võtnud osa külaseltsi korraldatud üritustest.

Ritsu külaselts tänab sponsoreid, kelle toetusel üritus toimus: Eesti Kultuurkapital, AS Ritsu, Skan

Ritsu küla aukodanik Aino Laanemets

Siiri Tomp

Holz Helme AS, Valmap Grupp, Ilmar ja N OÜ, Ritsu spordibaas, OÜ Helme Teenus.

Soovime kõigile kirevat sügist!
Asta Tsirp
Ritsu külaseltsi juhatuse liige

„Teeme ära“ maailmakoristus toob järgmisel aastal kokku 100 riiki

Eestis toimunud prügikoristusaktioonist innustust saanud riigid on nüüd koos ellu kutsumas ambitsioonikat ülemaailmset kodanikualgatust „Maailmakoristus 2012“. Järgmisel aastal aset leidev ühiskoristus koondab kokku 100 riiki ning loodab prügiprobleemi lahendamisele anda nii kohalikul kui globaalsel tasandil olulise tõuke.

„Kui Eestis asjaga algust tegime, siis oli lihtsalt mõte siin meie metsades vedelevast sodist lahti saada ja anda sellele väikesele, kuid järjekindlale prügistajate kambale koos tuhandete eestimaalastega kindel signaal, et nad peavad selle tegevuse lõpetama,“ sõnas üks koristuspäeva ellukutsujatest Rainer Nõlvak.

Korraldajatele endilegi ootamatult hakkas aga aktsiooni järel tehtud lühike video inimesi tegudele ärgitama nii lähemal kui kaugemal.

Täna on 50 000 eestimaalase vägiteost inspireerituna ulatuslikud koristusaktioonid toimunud juba 15 riigis. Neis on kokku kaasa löönud üle kahe miljoni inimese.

Koristusalgatusest välja kasvanud rahvusvaheline liikumine „Teeme ära!“ („Let’s Do It!“) on paljude eestimaalastest vabatahtlike kaasabil ette valmistamas globaalset kodanikuaktiooni „Maailmakoristus 2012“.

See on üks esimesi suuremaid ühisüritusi, mille kaudu aina kasvav vabatahtlike ja organisatsioonide võrgustik plaanib maailma prügivabaks muutmisele kaasa aidata.

„Maailmakoristus 2012“ leiab aset ajavahemikul 24. märts – 25. september 2012, mil viiakse vabatahtlike eestvedamisel läbi mastaapsed koristuspäevad eri riikides. Täna on ettevõtmisega kaasa tulnud meeskonnad 58 riigist. Korraldajate eesmärk on aasta lõpuks see arv pea kahekordistada, tõmmates globaalsesse ühiskoristusse kaasa vähemalt 100 riigi elanikud.

Ettevõtmisele on omalt poolt toetava õla alla pannud juba mitmed kodumaised ettevõtted ning organisatsioonid: Estonian Air, Velvet Alliance, EuroPark Estonia, Ülemiste City, Papyrus, Uniprint, EMT, Elion, Fraktal, Radisson Blu Hotel Olümpia, DHL Estonia, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, EAS, Siseministeeriumi Regionaalministri haldusala, Välisministeerium, Eesti Rahvusringhääling, TV3, Kanal2, JCDecaux, Trio Grupp, Sky Grupp, OKIA, Eesti Ajalehed, Postimees.

Kõik ettevõtted, kes soovivad maailma puhtaks saamiseks omalt poolt kaasa aidata, on oodatud endast märku andma aadressil: info@letsdoitworld.org.

„Koristusaktioonide kaudu oleme leitanud väga lihtsat ja praktilist „Teeme ära!“ filosoofiat: selle asemel, et kurta ja süüdlasi otsida, mõtle parem läbi, kuidas olukorda paremaks muuta ja siis kutsu ka teised appi tegutsema,“ avab Nõlvak liikumise silmaga nähtamatut külge.

„Teeme ära“ maailmakoristuse meeskond kutsub tegusaid ja suhtlemisvalmeid inimesi endaga ühinema. Teretulnud on väga erinevate oskuste ja kogemustega inimesed. Huvi korral võiks kirjutada Kristiina Kergetele aadressil kristiina@letsdoitworld.org.

Koristus korraldavad meeskonnad on juba loodud liigi 60 riigis: Afganistanis, Albaanias, Armeenias, Austrias, Bangladeshis, Barbadosel, Bėninis, Brasiilias, Bulgaarias, Burkina Fasos, Kambodžas, Tšiilis, Kongo Rahvavabariigis, Eestis, Elevandiluurannikul, Soomes, Prantsusmaal, Gruusias, Ghanas, Horvaatias, Kuprosel, Indias (New Delhi, Hyderabad, Lucknow, Patna), Indoneesias, Itaalias, Keenias, Kasahstanis, Kosovos, Leedus, Libeerias, Lätis, Makedoonias, Moldovas, Marokos, Nepalis, Hollandis, Nigeerias, Portugalis, Rumeenias, Saint Lucias, Saint Vincentis ja Grenadiinidel, Senegalis, Serbias, Sloveenias, Hispaanias, Sri Lankal, Sudaanis, Tais, Tansaaniast, Togos, Türgis, Ugandas, Ukrainas, Ühendkuningriikides, Ameerika Ühendriikides (San Francisco) ja Venemaal.

Tiina Urm
Communications & PR
World Cleanup 2012

XIV täiskasvanud õppija nädal
07.–14. oktoober 2011

Õpime
mõnuga

www.andras.ee

TÄISKASVANUD ÕPPIJA NÄDAL TULEB TAAS!

7.–14. oktoobrini

ÕPPIMINE SEOB PÕLVKONDI!

Avaüritus

7. oktoobril Raplamaal

E-õppe päev

12. oktoobril

Grundtvigi päev 13. oktoobril

XV täiskasvanuhariduse foorum

14. oktoobril Tallinnas

MAAKONDLIKE ÜRITUSTE INFO:
TÕNi Valgamaa koordinaator
Mare Visnapuu, tel 5340 8298
marevisnapuu@hotmail.ee

METSATERVENDUSE

OSTAME METSA- JA PÖLLUMAAD.

Metsatervenduse OÜ,
info tel 509 1575,
ants@metsatervenduse.ee

Järgmine Helme-Tõrva Elu ilmub 27. oktoobril.

Toimetus ootab kaastõid hiljemalt 17. oktoobriks.

Helme-Tõrva Elu

tervitab uusi ilmakodanikke

RASMUS VAHTRE

05.08.2011

KRISTIN LEMBER

23.08.2011

RAMSES JAANI

22.08.2011

PEREJUUKSUR

Tõrva keskkonnas Tartu tn 4. Avatud E–R 9–17, L 10–14

Kokkuleppel oleme avatud ka hiljem.

Marylin 5362 7401, Kairi 5373 5901

LEIA ENDA JAOKS AEGA JA TULE KÜLASTA MEID JUBA TÄNA

TEOSTAME KATUSE EHITUST JA ÜLDEHITUST. Kontakt tel 5341 3362

TÕRVA KIRIK-KAMMERSAALIS

6. oktoobril kell 18 kohtumine sarjast „Juured“.

GEORG KOIK – Helme kirikuõpetaja aastatel 1900–1914, piibli, katekismuse, lauluraamatu eesti keelde tõlkija ja redigeerija.

Eesti Piibliseltsi piiblite näitus.

Ettekanded: Jaan Bärenson – Piibliseltsi peasekretär, Mart Rannut – Tallinna Ülikooli professor, Arvo Lasting – Helme kiriku õpetaja

Sarjas „Juured“ kohtume oktoobris kirjanik MEHIS HEINSAARE ja

kohtunik EDA MURAKUGA.

Samas sarjas on kavas ka kohtumine teemal „Geoloogiaprofessor Herbert Viiding“, kus ettekannetega esinevad akadeemik Anto Raukas, dotsent Elga Mark-Kurik ja professor Rein Einasto.

20. oktoobril kell 19 kitarrikontsert. Esineb Nevil Blumberg (akustiline kitarr).
JÄLGIGE REKLAAMI!

JUMALATEENISTUSED

2. oktoobril kell 11

armulauaga Helme kirikus.

9. oktoobril kell 11

lõikustänapüha armulauaga Helme kirikus ja

kell 14

Taagepera kirikus.

15. oktoobril kell 12

Helme kirikus armulauaga mälestusjumalateenistus õp Johannes Paesalu 100. sünniaastapäeva puhul. Külas on Viru-Nigula koguduse diakon Ahti Bachblum ning Johannes Paesalu omaksed. Johannes Paesalu oli Helmes õpetaja ametikandidaadina praktikal aastatel 1936–1937, abiellus Käära-Juhansonide tütre Hilja-Mariaga, teenis Viru-Nigula kogudust 1945–1976. Johannes ja Hilja-Marie Paesalu on maetud Helme kalmistule.

16. oktoobril kell 11

Taagepera kirikus, külas on Ahti Bachblum.

23. oktoobril kell 11

armulauaga Helme kirikus.

30. oktoobril kell 11

armulauaga Helme kirikus.

Helme koguduse kantselei: T–R kl 10–13.
Telefon 763 3340; 524 9654. helme@eelk.ee

elisa.ee/mint

elisa

Lihtsalt soodsam

Elisa on
Kiire 3,5G internetiga
Katnud kogu
VALGAMAA

mint

Üle Eesti Internet

Küsi täpsemalt 6 600 600
või vaata www.elisa.ee/mint

EEVI LAAS
13.03.1941–23.08.2011

LEIDA TÄHT
29.04.1923–13.09.2011

ARVO DORBEEK
01.06.1951–02.09.2011

TÕNIS TAMME
31.08.1950–14.09.2011

ANTS SOOSALU
17.05.1935–27.08.2011

MARIE SOKK
14.10.1933–17.09.2011

Väljaandjad: **Helme-Tõrva Elu**
Tõrva linnavalitsus tel 766 5310, faks 766 1731,
Helme vallavalitsus tel 766 8452, faks 763 3332.

Toimetaja:
Talvi Must, tel 763 2504,
e-post talvim@torva.edu.ee.

Tehniline teostus ja küljendus
AS Ühinenud Ajalehed Valgas,
trükk AS TRÜKIS Jõhvis.